

สารบัญ

หุ้นส่วนและบริษัท

หมวด 1

บทเปิดเสร็จทั่วไป

	หน้า	
ม.1012	สัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท	5
ม.1013	ประเภทของห้างหุ้นส่วนบริษัท	9
ม.1014	สำนักงานสำหรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัท	10
ม.1015	ผลของการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท	10
ม.1016	ต้องจดทะเบียนที่สำนักงานแห่งใหญ่ ที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตั้งอยู่	11
ม.1017	เมื่อข้อความที่จะจดทะเบียนเกิดขึ้นในต่างประเทศ	12
ม.1018	ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน	12
ม.1019	เหตุที่นายทะเบียนไม่ยอมรับจดทะเบียน	12
ม.1020	การขอตรวจเอกสารรายการที่จดทะเบียน	13
ม.1021	การลงพิมพ์ข้อความที่จดทะเบียนในหนังสือราชกิจจานุเบกษา	14
ม.1022	ผลของการลงพิมพ์ข้อความที่จดทะเบียนในหนังสือราชกิจจานุเบกษา	15
ม.1023	การถือเอาประโยชน์จากบุคคลภายนอก	16
ม.1024	ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับบรรดาสมุดบัญชี	18

หมวด 2

ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ส่วนที่ 1

บทวิเคราะห์ศัพท์

ม.1025	ลักษณะของห้างหุ้นส่วนสามัญ	20
--------	----------------------------	----

ส่วนที่ 2
ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

ม.1026	สิ่งที่นำมาลงหุ้น	23
ม.1027	เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสิ่งที่นำมาลงหุ้น	25
ม.1028	การคำนวณค่าแรงงานที่ลงหุ้น	25
ม.1029	การนำทรัพย์สินมาให้ห้างใช้เพื่อเป็นการลงหุ้น	26
ม.1030	การลงหุ้นโดยให้ทรัพย์สินตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่ห้าง	29
ม.1031	เมื่อหุ้นส่วนไม่ยอมส่งมอบส่วนที่ลงหุ้นของตนมาเสียเลย	30
ม.1032	การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิม และการเปลี่ยนประเภทแห่งกิจการ	32
ม.1033	การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนในกรณีที่ไม่ได้ตกลงกันได้	32
ม.1034	การคิดคะแนนเสียงของผู้เป็นหุ้นส่วน	34
ม.1035	การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนในกรณีที่ได้ตกลงกันได้	35
ม.1036	การเอาหุ้นส่วนผู้จัดการออกจากตำแหน่ง	35
ม.1037	การไต่ถามถึงกิจการของห้างหุ้นส่วน	35
ม.1038	การประกอบกิจการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน	36
ม.1039	ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนเหมือนกับการจัดการงานของตนเอง	37
ม.1040	การชักนำบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วน	38
ม.1041	การโอนหุ้นให้บุคคลภายนอกทั้งหมดหรือบางส่วน	38
ม.1042	การนำบทบัญญัติในเรื่องตัวแทนมาให้บังคับ	39
ม.1043	การเอื้อมเข้ามจัดการงานของห้าง และการกระทำล่วงขอบอำนาจการจัดการ	41
ม.1044	การแบ่งส่วนกำไร, ขาดทุน	43
ม.1045	ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับส่วนแบ่งกำไร, ขาดทุน	43
ม.1046	ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จในการจัดการงานของห้างฯ เว้นแต่จะได้ตกลงกันได้	44
ม.1047	ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างไปแล้ว มีสิทธิเรียกให้ห้างคืนใช้ชื่อของตนเป็นชื่อห้าง	44
ม.1048	ผู้เป็นหุ้นส่วนเรียกเอาส่วนแบ่งของตนจากหุ้นส่วนคนอื่น	45

ส่วนที่ 3

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

ม.1049	ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใด ๆ จากบุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนไม่ได้	47
ม.1050	ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดจากธรรมดาการค้าขายของห้าง	49
ม.1051	ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างไปยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างฯ ที่เกิดขึ้นก่อนตนออก	50
ม.1052	ผู้ที่มาเป็นหุ้นส่วนในภายหลัง ต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างฯ ที่เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน	51
ม.1053	ข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ ไม่จดทะเบียน ไม่ผูกพันบุคคลภายนอกผู้สุจริต	52
ม.1054	บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนร่วมกับผู้อื่น จะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วน	53

ส่วนที่ 4

การเลิกและชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ

ม.1055	เหตุที่จะเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญ	56
ม.1056	การเลิกห้างในกรณีที่ไม่ได้กำหนดเวลาเลิกกันไว้	57
ม.1057	เหตุที่ศาลจะสั่งเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญ	58
ม.1058	เหตุที่ศาลจะสั่งกำจัดผู้เป็นหุ้นส่วนให้ออกจากห้าง และการแบ่งทรัพย์สินให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถูกศาลสั่งกำจัด	60
ม.1059	เมื่อถึงกำหนดเวลาที่ได้ตกลงจะเลิกห้างกันไว้ แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยังคงดำเนินกิจการของห้างอยู่ต่อไป	61
ม.1060	การรับซื้อหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ต้องการบอกเลิกห้างฯ และการรับซื้อหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ถึงแก่ความตายหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ	62

	หน้า
ม.1061 วรรคแรก การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน และการจัดการทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน	63
ม.1061 วรรคสอง เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนเฉพาะตัว ร้องขอให้เลิกห้าง หรือผู้เป็นหุ้นส่วนตกเป็นผู้ล้มละลาย จะงดการชำระบัญชีได้ต่อเมื่อเจ้าหนี้คนนั้นหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยินยอม	63
ม.1061 วรรคสาม ผู้มีหน้าที่ชำระบัญชี	63
ม.1061 วรรคสี่ การแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี	63
ม.1062 ลำดับแห่งการชำระบัญชี	66
ม.1063 เมื่อห้างฯ ขาดทุนต้องแบ่งเฉลี่ยช่วยกันขาด	66

ส่วนที่ 5

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

ม.1064 การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ และรายการที่จะต้องลงในทะเบียน	69
ม.1065 ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนจะถือเอาประโยชน์จากบุคคลภายนอกในบรรดาสิทธิอื่นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนได้แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนได้	74
ม.1066 วรรคแรก ผู้เป็นหุ้นส่วนจะประกอบกิจการแข่งขันหรือจะไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนอื่นซึ่งประกอบกิจการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนไม่ได้	75
ม.1066 วรรคสอง กรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน	75
ม.1067 วรรคแรก เมื่อมีการฝ่าฝืนตามมาตรา 1066 ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนมีสิทธิเรียกเอาผลกำไร หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนได้	77
ม.1067 วรรคสอง กำหนดระยะเวลาฟ้องเรียกเอาผลกำไรหรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน	77
ม.1067 วรรคสาม ผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีได้เป็นผู้ฝ่าฝืน มีสิทธิร้องขอให้เลิกห้างหุ้นส่วนได้	77

	หน้า	
ม.1068	ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ออกจากห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนไปแล้ว ยังต้องรับผิดชอบในหนี้ที่มีมูลหนี้เกิดขึ้นก่อนตนออก และจำกัดเพียง 2 ปี นับแต่วันออกจากห้างฯ	78
ม.1069	เมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนล้มละลาย ห้างฯ ย่อมเลิกกัน	78
ม.1070	เจ้าหน้าที่ของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนจะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนได้เมื่อห้างฯ ผิดนัดชำระหนี้	78
ม.1071	ข้อต่อสู้ของผู้เป็นหุ้นส่วนในกรณีที่ถูกเจ้าหน้าที่ของห้างฯ ฟ้องให้ชำระหนี้ ของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน	79
ม.1070	เจ้าหน้าที่เฉพาะตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนจะมีสิทธิเพียงใด ถ้าห้างหุ้นส่วนสามัญ จดทะเบียนยังไม่เลิกกัน	80

ส่วนที่ 6

การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากัน

ม.1073	จะควบห้างเข้ากันได้ก็ด้วยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด	81
ม.1074	วิธีปฏิบัติเมื่อจะควบห้างเข้ากัน	81
ม.1075	เมื่อควบห้างเข้ากันแล้ว แต่ละห้างจะต้องนำความไปจดทะเบียน	81
ม.1076	สิทธิและหน้าที่ของห้างหุ้นส่วนใหม่	83

หมวด 3

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ม.1077	ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด	85
ม.1078	รายการที่จะต้องลงในทะเบียน	85
ม.1079	ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในกรณีที่ยังไม่จดทะเบียน เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด	88
ม.1080	การนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับ ห้างหุ้นส่วนจำกัด	89

	หน้า
ม.1081 ห้ามนำชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาใช้เป็นชื่อห้างฯ	91
ม.1082 วรรคแรก ถ้าหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ใช้ชื่อระคนเป็นชื่อห้าง เขาต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด	91
ม.1082 วรรคสอง ความรับผิดระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเองเป็นไปตามสัญญาเข้าหุ้นส่วน	91
ม.1083 หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดจะต้องลงหุ้นด้วยเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเท่านั้น	92
ม.1084 วรรคแรก เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดมีกำไร ต้องแบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี่ยให้หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด	92
ม.1084 วรรคสอง ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดค้าขายขาดทุน ห้ามแบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี่ยให้หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จนกว่าทุนซึ่งขาดไปนั้นจะได้คืนมาเต็มจำนวน	92
ม.1084 วรรคสาม ถ้าหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้รับเงินปันผลหรือดอกเบี่ยไปโดยสุจริต ก็จะไม่บังคับให้เขาคืนเงินนั้นไม่ได้	92
ม.1085 ถ้าหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้แสดงให้เห็นบุคคลภายนอกทราบว่าได้ตนลงหุ้นไว้มากกว่าจำนวนซึ่งจดทะเบียนเพียงใด ต้องรับผิดเท่าถึงจำนวนเพียงนั้น	93
ม.1086 วรรคแรก ข้อตกลงเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงหุ้น หรือเพื่อจะลดจำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะมีผลต่อบุคคลภายนอกก็ต่อเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว	95
ม.1086 วรรคสอง หนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากได้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงประเภทของทรัพย์สินหรือลดจำนวนลงหุ้นแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ผู้เป็นหุ้นส่วน (จำพวกจำกัดความรับผิด) ต้องรับผิดตามข้อตกลงกันใหม่	95
ม.1087 หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด	97

	หน้า
ม.1088 วรรคแรก ถ้าหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้สอดเข้ามาจัดการงานของห้าง ก็ต้องรับผิดในบรรดาหนี้ทั้งหลายที่เกิดขึ้นเนื่องจาก การที่ตนได้สอดเข้าไปจัดการ	97
ม.1088 วรรคสอง หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ออกความเห็นและแนะนำ ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการ หรือถ้าในสัญญาเข้าหุ้นได้ระบุว่า หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมีสิทธิลงคะแนนตั้งหรือถอน ผู้จัดการได้ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดก็ออกเสียงลงคะแนนตั้งหรือ ถอนผู้จัดการได้ และไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการ	97
ม.1089 จะตั้งหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดขึ้นเป็นผู้ชำระบัญชีก็ได้	101
ม.1090 หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะประกอบกิจการค้าขายอย่างใด ๆ แข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดก็ได้	101
ม.1091 หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะโอนหุ้นของตนโดยปราศจากความ ยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ ก็โอนได้	102
ม.1092 หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดตาย, ล้มละลาย หรือตกเป็นคน ไร้ความสามารถ ไม่เป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกัน	102
ม.1093 ทายาทของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเข้าเป็นหุ้นส่วน แทนที่ผู้ตาย	102
ม.1094 เมื่อหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเป็นบุคคลล้มละลาย ต้องนำ หุ้นของผู้นั้นออกขายเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลาย	103
ม.1095 วรรคแรก เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างฯ ไม่มีสิทธิฟ้องหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด	103
ม.1095 วรรคสอง เมื่อห้างหุ้นส่วนได้เลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิฟ้อง ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้เพียงจำนวนดังนี้ คือ (1) จำนวนเงินลงหุ้นเท่าที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดยังค้างส่ง ห้างหุ้นส่วน (2) จำนวนเงินลงหุ้นที่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้ถอน ไปจากทรัพย์สินของห้าง (3) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความ รับผิดได้รับไปโดยทุจริต และฝ่าฝืนต่อมาตรา 1084	103

หมวด 4 บริษัทจำกัด

ส่วนที่ 1 สภาพและการตั้งบริษัทจำกัด

ม.1096	ลักษณะของบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	107
ม.1097	จำนวนผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัทจำกัด	109
ม.1098	รายการในหนังสือบริคณห์สนธิ	109
ม.1099	ต้นฉบับหนังสือบริคณห์สนธิต้องมีอย่างน้อยสองฉบับ และต้องลงลายมือชื่อผู้เริ่มก่อการทั้งหมด และต้องนำไปจดทะเบียน	115
ม.1100	ผู้เริ่มก่อการต้องซื้อหุ้น ๆ หนึ่งเป็นอย่างน้อย	116
ม.1101	เมื่อกรรมการจะขอรับผิดโดยไม่จำกัด	116
ม.1102	ห้ามชักชวนประชาชนให้ซื้อหุ้น	116
ม.1103	ยกเลิกทั้งหมด	117
ม.1104	เมื่อขายหุ้นหมดแล้วจึงจะจดทะเบียนตั้งบริษัทได้	117
ม.1105	วรรคแรก ห้ามขายหุ้นต่ำกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้	117
ม.1105	วรรคสอง การขายหุ้นสูงกว่ามูลค่าที่ตั้งไว้จะทำได้ก็ต่อเมื่อ หนังสือบริคณห์สนธิให้อำนาจไว้	117
ม.1105	วรรคสาม เงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรก ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของ มูลค่าหุ้นที่ตั้งไว้	117
ม.1106	ความผูกพันของผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นเมื่อบริษัทได้ตั้งขึ้นมาแล้ว	119
ม.1107	การนัดประชุมตั้งบริษัทและวิธีเรียกประชุมตั้งบริษัท	119
ม.1108	กิจการที่จะต้องทำในที่ประชุมตั้งบริษัทมีประการใดบ้าง	121
ม.1109	ผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นจะออกเสียงลงคะแนนได้หรือไม่ ถ้าตนมีส่วนได้เสียโดยเฉพาะในปัญหาที่ยกขึ้นวินิจฉัย	

	หน้า
	มติของที่ประชุมตั้งบริษัทจะต้องประกอบด้วยเสียงข้างมาก อะไรบ้าง 126
ม.1110	เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทเสร็จแล้ว ผู้เริ่มก่อการและกรรมการชุดแรก จะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป 128
ม.1111	เมื่อกรรมการชุดแรกได้เรียกเก็บเงินค่าหุ้นครั้งแรกเสร็จแล้ว จะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป ในคำขอจดทะเบียนตั้งบริษัทจะต้องมีรายการอย่างไรบ้าง 129
ม.1112	การจดทะเบียนตั้งบริษัทจะต้องกระทำภายในกี่เดือนนับแต่ ประชุมตั้งบริษัทเสร็จ ถ้าไม่ทำภายในกำหนดจะมีผลอย่างไร 130
ม.1113	ผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อใด 131
ม.1114	เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ผู้เข้าซื้อหุ้นจะร้อง ขอให้ศาลเพิกถอนการที่ตนเข้าซื้อหุ้นได้หรือไม่ 132
ม.1115	เมื่อชื่อของบริษัทที่จะตั้งขึ้นไปพ้องกับชื่อของบริษัทอื่น อันได้จดทะเบียนแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียในบริษัทอื่นนั้นจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่ 133
ม.1116	ถ้าต้องการสำเนาหนังสือบริคณห์สนธิ และข้อบังคับของบริษัทใด บริษัทหนึ่ง จะต้องดำเนินการอย่างไร 134

ส่วนที่ 2 หุ้นและผู้ถือหุ้น

ม.1117	มูลค่าของหุ้นจะต้องไม่ต่ำกว่าหุ้นละเท่าไร 135
ม.1118	หุ้นนั้นจะแบ่งแยกอีกได้หรือไม่ ถ้ามีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปถือหุ้น ๆ เดียวร่วมกัน จะต้องทำประการใด 135
ม.1119	การใช้ค้ำหุ้นนั้นจะต้องใช้เป็นอะไร มีข้อยกเว้นอย่างไร การใช้เงินค้ำหุ้นนั้น ผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับบริษัทได้หรือไม่ 136

	หน้า
ม.1120 ใครจะเป็นผู้เรียกเก็บเงินค่าหุ้น	137
ม.1121 วิธีเรียกเก็บเงินค่าหุ้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร	137
ม.1122 ถ้าผู้ถือหุ้นไม่ส่งเงินค่าหุ้นตามที่เรียกเก็บ เขาจะต้องรับผิดชอบอย่างไร	138
ม.1123-1124 ถ้าจะรับหุ้น กรรมการจะต้องปฏิบัติอย่างไร	138
ม.1125 หุ้นที่รับมาแล้วจะต้องนำไปไหน	139
ม.1126 ถ้าการรับหุ้น-ขายหุ้นไม่ถูกต้องตามระเบียบ สิทธิของผู้ถือหุ้นที่รับนั้นจะเสื่อมเสียไปหรือไม่	140
ม.1127 บริษัทต้องทำใบหุ้นมอบให้แก่ผู้ถือหุ้นทุก ๆ คน	141
ม.1128 รายการในใบหุ้นจะต้องมีอะไรบ้าง	141
ม.1129 วรรคแรก การโอนหุ้นนั้นจะต้องขอความยินยอมจากบริษัทหรือไม่ มีข้อยกเว้นอย่างไร	143
ม.1129 วรรคสอง การโอนหุ้นระบุชื่อจะต้องปฏิบัติอย่างไร	143
ม.1129 วรรคสาม การโอนหุ้นตามมาตรา 1129 วรรคสอง จะนำมาใช้ ต่อสูบริษัทหรือบุคคลภายนอกได้หรือไม่	143
ม.1130 บริษัทจะไม่ยอมรับจดทะเบียนให้โอนหุ้นในกรณีใดบ้าง	144
ม.1131 คำถามเหมือนกับมาตรา 1130	145
ม.1132 มีกรณีใดบ้างที่บริษัทจะรับบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้น และผู้นั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร	145
ม.1133 วรรคแรก หุ้นที่ยังใช้เงินไม่เต็มมูลค่านั้นเมื่อโอนไปแล้ว ผู้โอนยังต้องรับผิดชอบในเงินค่าหุ้นหรือไม่ มีข้อยกเว้นอย่างไร	146
ม.1133 วรรคสอง ความรับผิดชอบของผู้โอนหุ้นนั้นถึงที่สุดเมื่อใด	146
ม.1134 การออกใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือหุ้นจะออกได้ในกรณีใด ผู้ทรงใบหุ้นชนิดระบุชื่อถ้าต้องการได้รับใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ จะต้องปฏิบัติอย่างไร	147
ม.1135 ใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้นมีวิธีการโอนอย่างไร	148
ม.1136 ถ้าผู้ทรงใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ ต้องการเปลี่ยนเป็นใบหุ้น ชนิดระบุชื่อ เขาจะต้องปฏิบัติอย่างไร	148

	หน้า
ม.1137 ถ้ามีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้ว่า ผู้จะเป็นกรรมการจะต้องเป็นผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนเท่าหนึ่งเท่าใดไซ้ร้ หุ้นเช่นนี้กฎหมายบังคับว่าจะต้องเป็นหุ้นชนิดอะไร	148
ม.1138 ในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น จะต้องมีการอะไรบ้าง	149
ม.1139 วรรคแรก สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นจะต้องเก็บไว้ที่ไหน ผู้ถือหุ้นจะขอดูได้หรือไม่	150
ม.1139 วรรคสอง กรรมการต้องส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นไปยังนายทะเบียนเมื่อใด	150
ม.1140 ผู้ถือหุ้นจะขอสำเนาสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นได้หรือไม่	152
ม.1141 ข้อสันนิษฐานในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเป็นอย่างไร	152
ม.1142 บริษัทจะขอแก้ไขหุ้นบุริมสิทธิได้หรือไม่	152
ม.1143 บริษัทจำกัดจะเป็นเจ้าของหุ้นของตนเองหรือรับจํานำหุ้นของตนเองได้หรือไม่	152

ส่วนที่ 3

วิธีจัดการบริษัทจำกัด

1. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

ม.1144 ใครเป็นผู้จัดการในบริษัทจำกัด และต้องอยู่ในความครอบงำของใคร	155
ม.1145 ถ้าจะตั้งข้อบังคับขึ้นใหม่หรือเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิจะต้องทำอย่างไร	156
ม.1146 ข้อบังคับที่ตั้งขึ้นใหม่หรือที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นจะต้องนำไปจดทะเบียนภายในกี่วัน	156
ม.1147 ข้อบังคับที่ตั้งขึ้นใหม่หรือซึ่งได้เปลี่ยนแปลงนั้น บริษัทจะต้องส่งมอบไว้ที่ไหนบ้างมีจำนวนอย่างละเท่าใด	157
ม.1148 วรรคแรก สำนักงานที่ทำการของบริษัท	157

ม.1148	พรรคสอง เมื่อบริษัทได้ย้ายสำนักงานที่ทำการจะต้องแจ้งให้ นายทะเบียนทราบหรือไม่	157
ม.1149	เมื่อหุ้นทั้งหลายยังมีได้ชำระเงินเต็มจำนวน บริษัทจะต้องแสดง จำนวนต้นทุนของบริษัทไว้อย่างไร	157

2. กรรมการ

ม.1150	กรรมการบริษัทจะมีมากน้อยเท่าใด ใครจะเป็นผู้กำหนด	158
ม.1151	ใครเป็นผู้ตั้งหรือถอนกรรมการของบริษัท มีข้อยกเว้นอย่างไร	158
ม.1152	กรรมการจะต้องออกจากตำแหน่งตามวาระเมื่อใด	159
ม.1153	วิธีการที่กรรมการจะต้องออกจากตำแหน่งตามวาระจะต้องทำ ประการใด	159
ม.1153	พรรคสอง กรรมการที่ออกจากตำแหน่งแล้ว จะเลือกเข้ารับตำแหน่ง ได้อีกหรือไม่	159
ม.1154	เมื่อกรรมการคนใดล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ กรรมการคนนั้นจะต้องขาดจากตำแหน่งหรือไม่	160
ม.1155	เมื่อมีตำแหน่งว่างลงในสภากรรมการเพราะเหตุอื่น นอกจากถอดตามวาระ กรรมการที่เหลืออยู่ควรปฏิบัติอย่างไร	160
ม.1156	เมื่อที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นถอนกรรมการและได้เลือกกรรมการใหม่ ขึ้นแทนที่ กรรมการใหม่ผู้นั้นจะอยู่ในตำแหน่งได้นานเพียงใด	161
ม.1157	การตั้งกรรมการขึ้นใหม่จะต้องไปจดทะเบียนภายในกี่วัน	161
ม.1158	นอกจากจะได้กำหนดไว้ในข้อบังคับแล้ว กรรมการมีอำนาจ ประการใดบ้าง	161
ม.1159	เมื่อตำแหน่งกรรมการว่างลงจนไม่ครบองค์ประชุม กรรมการที่เหลืออยู่ จะทำกิจการอะไรได้บ้าง	162
ม.1160	องค์ประชุมของกรรมการจะต้องมีเท่าใด	162
ม.1161	ข้อปรักษในที่ประชุมกรรมการ เมื่อเกิดเป็นปัญหาให้ชี้ขาดโดย เสียงข้างมาก ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธาน เป็นผู้ชี้ขาด	163

	หน้า	
ม.1162	ใครเป็นผู้นัดเรียกประชุมกรรมการ	164
ม.1163	ใครเป็นผู้เลือกประธานในที่ประชุมกรรมการ	164
ม.1164	กรรมการมอบอำนาจของตนให้แก่ใครได้บ้าง และผู้รับมอบอำนาจต้องจัดการอย่างไร	164
ม.1165	ข้อปรัษาซึ่งเกิดปัญหาในที่ประชุมอนุกรรมการถ้ามิได้กำหนด กันไว้เป็นอย่างอื่นให้ตัดสินกันอย่างไร	165
ม.1166	ถ้าการแต่งตั้งกรรมการผู้หนึ่งผู้ใดมีข้อบกพร่อง หรือกรรมการ ผู้นั้นเป็นผู้บกพร่องด้วยองค์คุณควรแก้ตำแหน่งกรรมการ การจัดกิจการของกรรมการผู้นั้นจะผูกพันบริษัทหรือไม่	165
ม.1167	ความเกี่ยวพันระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น จะต้องบังคับตามบทบัญญัติเรื่องอะไร	166
ม.1168	วรรคแรก กรรมการจะต้องประกอบกิจการของบริษัทเป็นอย่างไร	175
ม.1168	วรรคสอง กรรมการจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในกรณีใดบ้าง	176
ม.1168	วรรคสาม กรรมการจะประกอบการค้าขายใด ๆ อันมีสภาพเป็นอย่าง เดียวกันและเป็นการแข่งขันกับการค้าขายของบริษัทได้หรือไม่ กรรมการจะเข้าไปเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างอื่นซึ่ง ประกอบกิจการมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและแข่งขันกับกิจการ ของบริษัทได้หรือไม่	178
ม.1169	เมื่อกรรมการทำความเสียหายให้แก่บริษัท ใครจะเป็นผู้ฟ้องร้อง เรียกเอาค่าสินไหมทดแทน	179
ม.1170	เหตุที่กรรมการไม่ต้องรับผิดชอบต่อบริษัท	181

3. ประชุมใหญ่

ม.1171	การประชุมสามัญจะมีขึ้นได้เมื่อใดบ้าง	182
ม.1172	การประชุมวิสามัญจะมีขึ้นได้ในกรณีใดบ้าง	182
ม.1173	ผู้ถือหุ้นจะต้องมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าเท่าใด จึงจะมีสิทธิร้องขอให้เรียกประชุมวิสามัญ	183
ม.1174	ถ้ากรรมการไม่เรียกประชุมวิสามัญ ผู้ถือหุ้นที่มีจำนวนหุ้นดังกล่าว จะเรียกประชุมเองได้หรือไม่	183

	หน้า	
ม.1175	วิธีบอกกล่าวเรียกประชุมจะต้องปฏิบัติอย่างไร	184
ม.1176	ผู้ถือหุ้นทุกคนมีสิทธิเข้าประชุมในที่ประชุมใหญ่ได้ทุกคนหรือไม่	186
ม.1177	วิธีการที่ใช้บังคับในที่ประชุมใหญ่ ในกรณีที่ข้อบังคับของบริษัท มิได้กำหนดไว้	186
ม.1178	องค์ประชุมในที่ประชุมใหญ่จะต้องมีจำนวนทุนเท่าใดในกรณีที่ ข้อบังคับของบริษัทมิได้กำหนดไว้	187
ม.1179	เมื่อถึงเวลานัดประชุมแล้ว แต่ผู้ถือหุ้นยังไม่ครบองค์ประชุม จนเวลาได้ล่วงพ้นไปถึงหนึ่งชั่วโมงแล้ว กรรมการบริษัทจะต้อง ปฏิบัติอย่างไร	187
ม.1180	ใครเป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ ถ้าประธานไม่มีหรือประธานไม่มา จนล่วงเวลาไปแล้วสิบห้านาที ผู้ถือหุ้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร	188
ม.1181	เมื่อจะเลื่อนการประชุมจะต้องปฏิบัติอย่างไร และที่ประชุมซึ่งได้เลื่อนมานั้น จะปรึกษากิจการอื่นนอกจากที่ค้างมาแต่วันประชุมก่อนได้หรือไม่	188
ม.1182	การนับคะแนนในที่ประชุมมีวิธีนับอย่างไร	189
ม.1183	ผู้ถือหุ้นมีหุ้นไม่ครบจำนวนที่จะมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน ถ้าต้องการลงคะแนนเขาจะต้องปฏิบัติอย่างไร	189
ม.1184	ผู้ถือหุ้นซึ่งยังมีชำระเงินค่าหุ้นตามที่บริษัทเรียกเก็บ จะมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนหรือไม่	190
ม.1185	ผู้ถือหุ้นที่มีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในปัญหาที่จะลงมติ จะมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนหรือไม่	190
ม.1186	ผู้ทรงใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ ถ้าประสงค์จะลงคะแนน จะต้องปฏิบัติอย่างไร	190
ม.1187	วิธีมอบฉันทะจะต้องปฏิบัติอย่างไร	190
ม.1188	รายการในหนังสือตั้งผู้รับฉันทะจะต้องมีรายการอะไรบ้าง	190
ม.1189	ถ้าผู้รับฉันทะประสงค์จะลงคะแนนในที่ประชุมผู้ถือหุ้น จะต้องปฏิบัติอย่างไร	191
ม.1190	มติอันเสนอให้ลงคะแนนนั้น จะต้องตัดสินด้วยวิธีใด มีข้อยกเว้นอย่างไร	192
ม.1191	มติของที่ประชุมใหญ่ เมื่อได้จดลงไว้ในสมุดรายงานประชุม ของบริษัทแล้ว ให้ถือว่าเป็นหลักฐานที่จะฟังได้ตามนั้น	193

	หน้า
ม.1192 การลงคะแนนลับจะทำด้วยวิธีใด ผู้เป็นประธานจะเป็นผู้ส่ง	193
ม.1193 เมื่อมีคะแนนเสียงเท่ากัน ประธานจะเป็นผู้ชี้ขาด	193
ม.1194 วิธีลงมติพิเศษ	194
ม.1195 การเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่อันผิดระเบียบ	196

4. บัญชีงบดุล

ม.1196 การทำบัญชีงบดุล	199
ม.1197 การตรวจสอบบัญชีงบดุล และการนำเสนอบัญชีงบดุล	199
ม.1198 การเสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่	200
ม.1199 การซื้อสำเนางบดุล และการส่งสำเนางบดุลไปยังนายทะเบียน	200

5. เงินปันผลและเงินสำรอง

ม.1200 การแจกเงินปันผล ต้องคิดตามส่วนจำนวนเงินค่าหุ้นที่ได้ส่งไปแล้ว	200
ม.1201 วรรคแรก การแจกเงินปันผลต้องขออนุญาตจากที่ประชุมใหญ่	201
ม.1201 วรรคสอง การแจกเงินปันผลระหว่างกาล	201
ม.1201 วรรคสาม การแจกเงินปันผลต้องแจกจากเงินกำไร	202
ม.1202 วรรคแรก ทุกคราวที่แจกเงินปันผล บริษัทต้องจัดสรรเงินไว้ เป็นทุนสำรอง	202
ม.1202 วรรคสอง เมื่อขายหุ้นเกินกว่ามูลค่าที่ตั้งไว้ ส่วนที่เกินนี้ต้องสมทบ เข้าในทุนสำรอง	203
ม.1203 การจ่ายเงินปันผลโดยฝ่าฝืนกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของบริษัทเรียกคืน มายังบริษัทได้	204
ม.1204 วิธีบอกกล่าวการจ่ายเงินปันผล	204
ม.1205 ห้ามคิดดอกเบี้ยจากเงินปันผลที่ค้างจ่าย	205

6. สมุดและบัญชี

ม.1206	กรรมการต้องจัดทำสมุดบัญชีและรักษาไว้ให้เรียบร้อย	205
ม.1207	วรรคแรก กรรมการต้องจัดให้จดบันทึกรายงานการประชุมและข้อ มติทั้งหมดของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และที่ประชุมกรรมการ	206
ม.1207	วรรคสอง ผู้ถือหุ้นจะขอตรวจดูเอกสารดังกล่าวข้างต้นได้	206

ส่วนที่ 4

การสอบบัญชี

ม.1208	คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี	209
ม.1209	ที่ประชุมสามัญเป็นผู้เลือกผู้สอบบัญชี	209
ม.1210	ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเป็นผู้กำหนดสินจ้างให้ผู้สอบบัญชี	210
ม.1211	ถ้าตำแหน่งผู้สอบบัญชีว่างลง กรรมการต้องนัดเรียก ประชุมวิสามัญ	210
ม.1212	ผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าห้าคนร้องขอให้ศาลตั้งผู้สอบบัญชีและ กำหนดสินจ้างให้ด้วย	210
ม.1213	ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบบัญชี และไปตามสอบสวนกรรมการ หรือผู้แทนกรรมการ ตลอดจนลูกจ้างของบริษัทได้ทุกเมื่อ	210
ม.1214	ผู้สอบบัญชีมีหน้าที่ทำรายงานบุคคลและบัญชีต่อที่ประชุมสามัญ และต้องแถลงต่อที่ประชุมใหญ่ด้วย	211

ส่วนที่ 5

การตรวจ

ม.1215	ผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า อาจร้องขอให้ รัฐมนตรีตั้งผู้ตรวจการงานของบริษัทได้	214
ม.1216	วรรคแรก กรรมการบริษัท ลูกจ้างและตัวแทนของบริษัท ต้องส่งสมุด และเอกสารทั้งปวงที่อยู่ในอำนาจให้แก่ผู้ตรวจ	215

	หน้า
ม.1216 วรรคสอง ผู้ตรวจอาจจะสั่งให้กรรมการ ลูกจ้าง และตัวแทนบริษัท สาบานตัวแล้วสอบถามคำให้การได้	215
ม.1217 ผู้ตรวจต้องทำรายงานยื่นต่อรัฐมนตรี พร้อมทั้งต้องส่งสำเนา รายงานให้แก่ผู้ถือหุ้นซึ่งยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจด้วย	215
ม.1218 ค่าใช้จ่ายในการตรวจงานบริษัท ผู้ยื่นเรื่องราวต้องเป็นผู้ออก เว้นแต่ ที่ประชุมใหญ่ได้ยินยอมว่าจะจ่ายจากทรัพย์สินของบริษัท	215
ม.1219 รัฐมนตรีเห็นสมควรตั้งผู้ตรวจเองโดยลำพัง	214

ส่วนที่ 6

การเพิ่มทุนและการลดทุน

ม.1220 การเพิ่มทุนมีวิธีเดียวคือการออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของที่ประชุม ผู้ถือหุ้น	217
ม.1221 การออกหุ้นใหม่ให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่ บางส่วนแล้วด้วยอย่างอื่นนอกจากให้ใช้เป็นเงิน	218
ม.1222 หุ้นที่ออกใหม่นั้นต้องเสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายตามสัดส่วน ที่เขาถืออยู่ ถ้าผู้ถือหุ้นไม่รับซื้อ กรรมการก็ต้องเสนอขายให้ผู้ถือหุ้น รายอื่น หรือกรรมการจะรับซื้อไว้เองก็ได้	218
ม.1223 หนังสือบอกกล่าวที่เสนอให้ผู้ถือหุ้นซื้อหุ้นใหม่นั้น ต้องลงวันเดือนปี และลายมือชื่อของกรรมการ	219

การลดทุน

ม.1224 การลดทุนมี 2 วิธี คือลดมูลค่าของหุ้นให้ต่ำลง กับลดจำนวนหุ้นให้น้อยลง	219
ม.1225 จะลดทุนลงให้เหลือต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของทุนเดิมไม่ได้	220
ม.1226 ข้อปฏิบัติเมื่อจะต้องลดทุน	220
ม.1227 เจ้าหนี้มิได้คัดค้านในเรื่องการลดทุนเพราะเหตุไม่ทราบเรื่อง	221
ม.1228 มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทุนต้องนำไปจดทะเบียน ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมติ	222

ส่วนที่ 7 หุ้นกู้

ม.1229	บริษัทจะออกหุ้นกู้ไม่ได้	223
ม.1230-1235	ยกเลิกทั้งมาตรา	223

ส่วนที่ 8 เลิกบริษัทจำกัด

ม.1236	เหตุที่จะเลิกบริษัท	225
ม.1237	เหตุที่ศาลจะสั่งให้เลิกบริษัท	225

ส่วนที่ 9 การควบบริษัทจำกัดเข้ากัน

ม.1238	การควบบริษัทเข้ากัน จะต้องลงมติพิเศษ	227
ม.1239	จะต้องนำมติพิเศษนั้นไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วัน	227
ม.1240	ข้อปฏิบัติเมื่อจะควบบริษัท	227
ม.1241	เมื่อบริษัทได้ควบกันแล้ว ต่างต้องไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วัน และบริษัทที่ตั้งขึ้นใหม่ด้วยควบเข้ากันนั้นก็ต้องจดทะเบียนบริษัทใหม่	228
ม.1242	จำนวนหุ้นของบริษัทใหม่จะต้องเท่ากับจำนวนหุ้นของบริษัทเดิม	229
ม.1243	บริษัทใหม่ได้ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บริษัทเดิมมีอยู่	229

ส่วนที่ 10 หนังสือบอกกล่าว

ม.1244	กรณีที่ได้ส่งหนังสือบอกกล่าวโดยชอบแล้ว	231
ม.1245	การส่งหนังสือบอกกล่าวโดยทางไปรษณีย์	231

ส่วนที่ 11
การจดทะเบียนบริษัทร้าง

ม.1246	กรณีที่จะจดทะเบียนบริษัทร้าง	233
--------	------------------------------	-----

หมวด 5

การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด

ม.1247	การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัดซึ่งล้มละลาย ให้จัดทำไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย	235
ม.1248	ความหมายของการประชุมใหญ่ในหมวดนี้	235
ม.1249	ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท แม้จะได้เลิกกันแล้ว ก็ให้ถือว่ายังคงตั้งอยู่เท่าเวลาจำเป็นเพื่อการชำระบัญชี	236
ม.1250	หน้าที่ของผู้ชำระบัญชี	236
ม.1251	วรรคแรก หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหรือกรรมการของบริษัทยอมเข้าเป็นผู้ชำระบัญชี เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น	237
ม.1251	วรรคสอง พนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นผู้มีส่วนได้เสียร้องขอให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชี	237
ม.1252	อำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการบริษัทมีอยู่เดิมอย่างไร เมื่อเป็นผู้ชำระบัญชีก็ยังคงมีอยู่เช่นนั้น	237
ม.1253	สิ่งที่ผู้ชำระบัญชีต้องกระทำภายในสิบสี่วันนับแต่ได้เลิกห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ฯลฯ	237
ม.1254	ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเลิกกันต้องจดทะเบียนภายในสิบสี่วัน	238
ม.1255	ผู้ชำระบัญชีต้องรีบทำงบดุล แล้วส่งให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบว่าถูกต้องแล้วเรียกประชุมใหญ่	238
ม.1256	ธุรการอันที่ประชุมใหญ่จะพึงทำ (หลังจากห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทได้เลิกกันแล้ว)	239

	หน้า
ม.1257 การถอดถอนผู้ชำระบัญชี	239
ม.1258 การเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชีต้องไปจดทะเบียนภายในสิบส่วน	240
ม.1259 อำนาจของผู้ชำระบัญชี	240
ม.1260 ข้อจำกัดอำนาจของผู้ชำระบัญชีจะยกขึ้นต่อสู้บุคคลภายนอกไม่ได้	241
ม.1261 ผู้ชำระบัญชีต้องใช้อำนาจร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่หรือศาลจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น	242
ม.1262 กรณีที่ให้อำนาจผู้ชำระบัญชีทำการแยกกันได้ ต้องนำความนั้นไปจดทะเบียนภายในสิบส่วนนับแต่วันลงมติหรือออกคำสั่งนั้น	242
ม.1263 ลำดับในการชำระบัญชี	242
ม.1264 ผู้ชำระบัญชีจัดการทรัพย์สินส่วนแทนการชำระหนี้	243
ม.1265 ผู้ชำระบัญชีเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นส่งใช้เงินลงทุนในส่วนที่ค้างชำระ	243
ม.1266 ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้ศาลออกคำสั่งให้หุ้นส่วนหรือบริษัทล้มละลาย	244
ม.1267 ผู้ชำระบัญชีต้องยื่นรายงานไว้ ณ หอทะเบียนทุก 3 เดือน	244
ม.1268 ถ้าการชำระบัญชียังคงทำอยู่เกินปีหนึ่งขึ้นไป ผู้ชำระบัญชีต้องเรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในเวลาทุกสิ้นปีนับแต่เริ่มทำการชำระบัญชี	244
ม.1269 การคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น	245
ม.1270 วรรคแรก ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานการชำระบัญชี และการจัดการทรัพย์สินแล้วเรียกประชุมใหญ่ เพื่อเสนอรายงานนั้น	245
ม.1270 วรรคสอง การจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี	245
ม.1271 ผู้ชำระบัญชีต้องส่งมอบสมุดและบัญชีและเอกสารทั้งหลาย ซึ่งได้ชำระบัญชีก่อนายทะเบียนภายใน 14 วัน	246
ม.1272 อายุความฟ้องเรียกหนี้สินซึ่งหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หรือผู้ชำระบัญชีเป็นลูกหนี้ มีอายุความ 2 ปี นับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี	246
ม.1273 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 1172 ถึงมาตรา 1193 กับมาตรา 1195 มาตรา 1207 มาใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ซึ่งมีขึ้นในระหว่างชำระบัญชีโดยอนุโลม	247

คำอธิบายเรียงมาตรา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท

ลักษณะของธุรกิจการค้าทั่วไป

การประกอบธุรกิจอาจดำเนินการโดยบุคคลคนเดียวเป็นส่วนตัว หรืออาจดำเนินการเป็นกลุ่มเป็นคณะก็ได้ กิจกรรมที่ดำเนินการโดยบุคคลคนเดียวมักจะเป็นกิจการเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนกิจการใหญ่ ๆ มักจะดำเนินการโดยบุคคลหลายคนมาช่วยกันร่วมแรงร่วมลงทุนด้วยกัน

ในการที่บุคคลหลายคนร่วมกันทำธุรกิจการค้านี้ ถ้าทุกคนต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานโดยไม่จำกัดจำนวนเขาก็อาจตั้งเป็น **ห้างหุ้นส่วนสามัญ** ซึ่งจะจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ ถ้าไม่จดทะเบียนก็ถือว่ากิจการค้านั้นเป็นของทุกคนร่วมกัน ถ้าจดทะเบียนกิจการนั้นก็แยกเทศต่างหากจากผู้ร่วมกิจการ

ถ้าผู้ร่วมกิจการบางคนต้องการจะรับผิดชอบโดยจำกัดจำนวนตามส่วนที่ตนลงหุ้น แต่ผู้ร่วมกิจการอีกส่วนหนึ่งรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินโดยไม่มีจำกัด กิจการนั้นก็อาจตั้งเป็น **ห้างหุ้นส่วนจำกัด** ซึ่งจะต้องจดทะเบียนเสมอ แต่ถ้าทุกคนที่ร่วมกิจการต้องการรับผิดชอบจำกัดทั้งหมด กิจการนั้นก็อาจตั้งเป็น **บริษัทจำกัด** ซึ่งจะต้องจดทะเบียนเช่นเดียวกัน

ประวัติกฎหมายว่าด้วยห้างหุ้นส่วนและบริษัท

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัทของเรา นี้เราเอาแนวความคิดมาจากประเทศยุโรปซึ่งส่วนมากได้แก่กฎหมายของประเทศอังกฤษ กฎหมายของเราที่เกี่ยวกับ **บริษัทจำกัด** ไม่เคยมีเลย เพราะเรื่องบริษัทจำกัดเป็นแนวความคิดทางกฎหมายของประเทศยุโรปโดยแท้ แต่แนวความคิดเกี่ยวกับ **ห้างหุ้นส่วน** ของไทยเคยมีอยู่ในกฎหมายไทยมานานแล้ว เท่าที่ค้นพบซึ่งได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้แก่ กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จในรัชสมัยของพระเอกาทศรถ บทที่ 102 และ 103

กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จบทที่ 102 มีใจความว่า “**ราษฎรทั้งหลายชักชวนเข้าทุนกันไปค้าขายออกกำไรให้แบ่งปันกันตามมากและน้อย ถ้ามิได้ชื่อสัตย์ต่อกัน เก็บเอาทุนและกำไรซึ่งจะได้เป็นส่วนของท่านไว้ ท่านว่าตรับัดสินท่าน ให้เอาทุนและกำไรซึ่งเป็นส่วนของท่านนั้นตั้งใหม่ทวีคูณ**”

กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จบทที่ 103 มีใจความว่า “**ไปค้าขายด้วยกันและตกศิกและผู้หนึ่งเอาสินนั้นรอดให้ทำสินนั้นเป็นสามส่วน ได้แก่ เจ้าของสองส่วน ให้แก่ผู้เอามาส่วนหนึ่ง**”

สำหรับบริษัทจำกัดนั้น เนื่องจากมีฝรั่งชาติยุโรปได้เข้ามาติดต่อค้าขายในประเทศไทย และได้มีผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทขึ้นในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ซึ่งพระองค์ได้ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งขึ้นเป็นราย ๆ ตามที่มีผู้กราบบังคมทูลขึ้นมา กฎหมายฉบับแรกที่กล่าวถึงบริษัทจำกัด คือ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะหุ้นนิยมสิน ร.ศ.110 ซึ่งในมาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลหลายคนเข้าหุ้นส่วนกันมีชื่อเป็นบริษัทอันหนึ่ง ซึ่งคิดทำการค้าขายอันได้เปิดเผย ประกาศโฆษณาให้คนรู้ทั่วไปแล้วว่า มีกำหนดหุ้นส่วนราคาเท่านั้นวางเงินไว้เป็นกลาง เป็นทุนทำการของบริษัทนั้น และมีราคาหุ้นส่วนซื้อขายกันได้ต่อไป ฉะนั้นผู้ถือหุ้นส่วนนั้นไม่ต้องใช้หนี้ของบริษัทเช่นนี้อีก นอกจากจำนวนเงินหุ้นส่วนที่ต้องวางไว้เป็นทุนของบริษัทนั้น”

และในมาตรา 3 ก็ได้กล่าวว่า “บริษัทเช่นกล่าวนี้ก็ดี หรือบุคคลผู้เป็นลูกหนี้ก็ดี ถ้าหนี้สินสิ้นพันตัว หรือทำการไปไม่มีกำไรก็ดี จะร้องขอต่อศาลให้ตั้งเจ้าพนักงานไปจัดการ เพื่อที่จะให้บริษัทหรือบุคคลนั้นได้ล้มละลายชำระหนี้สินกันเสียให้เสร็จสิ้นแล้วก็ให้ผู้พิพากษาตุลาการมีอำนาจตั้งเจ้าพนักงานไปตรวจตราจัดการเก็บทรัพย์สินสมบัติทั้งสิ้นของลูกหนี้และบัญชีนั้นได้ เพื่อที่จะให้ศาลได้พิจารณาชำระหนี้สิน”

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การพาณิชย์ได้เจริญขึ้น พระองค์จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนและบริษัท ร.ศ. 130 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2454 เป็นบทบังคับห้ามหุ้นส่วนและบริษัทใหญ่ย่อยทั้งปวงและนับตั้งแต่นั้นมาผู้ใดจะขอตั้งบริษัทจำกัดก็ไม่ต้องขอพระบรมราชานุญาตอย่างเช่นแต่ก่อน เพียงแต่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ครบถ้วน ก็ถือว่าบริษัทจำกัดเป็นอันได้จัดตั้งขึ้น มีข้อยกเว้นก็แต่เฉพาะบริษัทที่เกี่ยวกับการตั้งบริษัทรถไฟ รถมราง รับประกันต่าง ๆ การเดินเรือ และการธนาคารเท่านั้นที่ยังต้องขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามรัฐประศาสนโยบายว่าด้วยความปลอดภัยและความสงบสุขของประเทศชาติและประชาชนพลเมืองนั่นเอง¹

พระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนและบริษัท ร.ศ. 130 นี้ ได้แบ่งห้ามหุ้นส่วนและบริษัทออกเป็น 3 ประเภทคือ (1) ห้ามหุ้นส่วนสามัญ (2) ห้ามหุ้นส่วนจำกัดสินใช้ และ (3) บริษัทจำกัดสินใช้ นอกจากนั้นบทบัญญัตินี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่เรียกว่า

¹ประกาศณ์ อวยชัย , คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วนและบริษัท , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523) , หน้า 2

“หลักมาตรา” กับประเภทที่เรียกว่า “มาตรา” บทบัญญัติที่เป็นหลักมาตราจะยกเว้นเปลี่ยนแปลงแก้ไขไม่ได้ ส่วนบทที่เป็นมาตราจะตกลงไม่ใช้บังคับหรือยกเว้นเปลี่ยนแปลงอย่างใดก็ได้ แต่กรณีข้างต้นส่วนนั้น ต้องให้ผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงยินยอมด้วยกันทุกคน กรณีของบริษัทนั้นต้องให้ที่ประชุมใหญ่เห็นชอบและบันทึกไว้เป็นข้อบังคับของบริษัท¹

ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2467 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 3 ออกใช้จึงเป็นอันว่าพระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนและบริษัท ร.ศ. 130 ได้ถูกยกเลิกโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (พ.ศ. 2467)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (พ.ศ. 2467) ได้ใช้บังคับมาถึง 5 ปี กับ 3 เดือน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้มีพระบรมราชโองการให้ยกเลิกบทบัญญัติเดิมในบรรพ 3 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ที่ได้ตราชำระใหม่แทนตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2472 เป็นต้นมา แต่ยังคงให้ใช้ชื่อเดิมว่า “ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3” ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2479 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 1247 โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช 2479 และเมื่อปี พ.ศ. 2521 ก็ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 9) แก้ไขบทบัญญัติในบริษัทจำกัดอีกบางมาตรา² เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 ซึ่งออกมาใช้บังคับในขณะนั้น

ต่อมาเมื่อพ.ศ. 2535 ได้มีพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ออกมายกเลิกพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 จึงได้มีการแก้ไขมาตรา 1096 เสียใหม่ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2535 พร้อมกับยกเลิกมาตรา 1096 ทวิ โดยมีการประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2535 ซึ่งจะอธิบายเรียงลำดับมาตราต่อไปนี้

¹ โสภณ รัตนากร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท,

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521), หน้า 5

² มาตรา 1096, มาตรา 1096 ทวิ, มาตรา 1102, มาตรา 1103 (ถูกยกเลิกทั้งมาตรา) มาตรา 1117, มาตรา 1222, มาตรา 1223, มาตรา 1229, มาตรา 1230 ถึงมาตรา 1235 (ถูกยกเลิกทั้งหมด) ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2521